

Lohjan kaupungin kotiopetuksessa olevien oppilaiden opetuksen periaatteet

Lähtökohta

Suomessa vakinaisesti asuvat lapset ovat perusopetuslain (628/1998) mukaan oppivelvollisia. Oppivelvollisuuden voi suorittaa joko osallistumalla perusopetukseen tai hankkimalla muulla tavoin perusopetuksen oppimäärän mukaiset tiedot. Lain antama mahdollisuus muuhun tapaan merkitsee sitä, että Suomessa ei ole koulupakkoa vaan oppivelvollisuuden suorittaminen esimerkiksi kotona on mahdollista.

Oppivelvollisuuden suorittaminen muulla tavoin ei edellytä lupaa viranomaisilta. Asiasta päättää huoltaja, joka sen jälkeen myös vastaa oppivelvollisen opintojen järjestelyistä. Huoltaja ilmoittaa asiasta Lohjan opetuspäällikölle. Kaupungilla ei ole velvollisuutta järjestää opetusta huoltajan päätöksellä muualla kuin koulussa opiskelevalle oppivelvolliselle. Huoltaja on vastuussa myös siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritetuksi. Jos huoltaja laiminlyö velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden täyttymistä, hänet voidaan tuomita sakkoon oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä.

Asuinkunnalla valvontavelvollisuus

Perusopetuslain 26 §:n 3 momentin mukaan oppivelvollisen asuinkunnan tulee valvoa oppivelvollisen edistymistä siinä tapauksessa, että tämä ei osallistu opetukseen. Lainsäädäntö ei sisällä määräyksiä valvonnan käytännön järjestelyistä vaan niistä päätetään kunnissa.

Lohjan kaupungissa ala- ja yläkoulujen kotiopetuksessa olevien valvonta järjestetään oppilaaksi otton periaatteiden mukaisesti. Rehtori määrää valvovan/tutkivan opettajan sekä seuraa ja arvioi opetuksen etenemistä. Tutkiva opettaja keskustelee huoltajan kanssa ja informoi häntä niin valvonnan periaatteista kuin käytännön järjestelyistä.

Oppivelvollisen edistymistä valvotaan ja seurataan suhteessa perusopetuksen oppimäärään kuuluvien oppiaineiden tavoitteisiin. Lainsäädännössä ei ole määritelty, kuinka usein valvontatilaisuuksia järjestetään. Yleinen käytäntö Lohjalla on, että niitä on kerran tai parikertaa vuodessa, jolloin käydään läpi opetussuunnitelma ja sovitut näytöt esim. opintopäiväkirja, portfolio ym. materiaalia, jonka perusteella oppilaan edistymistä on mahdollista valvoa.

Valvontatilaisuuksissa edistymistä tutkitaan muun muassa keskustelujen, kirjallisten ja suullisten kokeiden ja näyttöjen sekä muun tyyppisten näyttöjen avulla. Muut näytöt ovat tarpeen erityisesti selvitettäessä oppivelvollisen edistymistä taide- ja taitoaineissa. Näytöt voivat olla esimerkiksi taitojen osoittamista erilaisin suorituksin itse valvontatilanteissa tai opiskelua ja sen tuotoksia kuvaavia portfolioita.

Näyttötilanteita voidaan järjestää myös autenttisissa ympäristöissä kuten esimerkiksi luokkatilanteissa, luonnossa, laboratorioissa tai liikuntapaikoissa, jotta tutkiva opettaja voi selvittää ja arvioida oppilaan edistymistä ja osaamista oppiaineiden eri osa-alueilla.

Oppivelvollisuuden sisältö

Koska oppivelvollisen on saatava perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot, on myös muualla kuin koulussa opiskelevan opintojen tavoitteet ja sisällöt tässä mielessä sidottu perusopetuksen opetussuunnitelmaan. Perusopetuksen oppimäärä sisältää perusopetuslain 11 §:n mukaan seuraavia oppiaineita:

äidinkieli ja kirjallisuus
toinen kotimainen kieli

vieraita kieliä
ympäristöoppi (ympäristö- ja luonnontieto)
terveystieto
uskonto tai elämäkatsomustieto
historia
yhteiskuntaoppi
matematiikka
fysiikka
kemia
biologia
maantieto
liikunta
musiikki
kuvataide
käsityö
kotitalous.

Tutkiva opettaja arvioi osaamisen tason seuraavasti:

1-2 luokka: äidinkieli ja matematiikka

3-5 luokka: äidinkieli ja matematiikka sekä englanti

6-luokka: äidinkieli, matematiikka, englanti ja toinen kotimainen kieli sekä reaaliaineet

7-9 luokat: kaikki aineet

Perusopetuksen yleiset tavoitteet on määritelty valtioneuvoston asetuksessa 422/2012. Opetushallituksen päättämässä valtakunnallisissa **perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa** (OPH:n määräys 104/011/2014) on puolestaan määritelty opetuksen toteuttamiseen, opiskelun tukeen ja oppilaan arviointiin liittyvät periaatteet sekä eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien tavoitteet ja sisällöt.

Kotona opiskelevien oppivelvollisten opiskelun järjestämistä määrittelevät lähinnä **perusopetuslain ja valtioneuvoston asetuksen sisältämät yleiset tavoitteet sekä perusteiden määräykset eri aineiden ja niihin sisältyvien aihekokonaisuuksien tavoitteista ja sisällöistä sekä oppilaan arvioinnista ja todistuksista**. Lisäksi kotona opiskelevien oppivelvollisten opiskelun järjestämistä määrittelevät **Lohjan kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma**.

Tutkivan opettajan keskustelea huoltajan kanssa siitä, miten oppivelvollinen aikoo kotiopiskelussaan edetä. Huoltaja on yhteydessä tutkivaan opettajaan viimeistään lokakuun loppuun mennessä ja sopii lukuvuoden aikataulusta mm. näyttöajat, portfolioiden luovutusajat, koepäivät ja ilmoittaa missä järjestyksessä oppiaineet opiskellaan jne.

Huoltaja laatii oppivelvolliselle oman oppimissuunnitelman, jos kotiopetus poikkeaa valtakunnallisten säädösten, Lohjan perusopetuksen ja tutkivan opettajan koulun opetussuunnitelmasta. Tutkiva opettaja hyväksyy suunnitelman.

Tutkivalle opettajalle maksetaan OVTESin mukainen korvaus.

Tietyt säädösten mahdollistamat joustot opiskelun järjestämisessä koskevat vain koulua käyviä. Siksi huoltajan päätöksellä kotona opiskelevaa ei voida esimerkiksi vapauttaa jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan yhteisen aineen opiskelusta. Edellä esitetty merkitsee sitä, että sekä kotiopiskelijan opinnot, että niiden arviointi on koulua käyviä tiukemmin sidottu säädöksissä määriteltyihin oppiaineiden oppimääriin.

Todistukset

Tutkinnan jälkeen tutkiva opettaja laatii oppivelvollisen edistymisestä kirjallisen selosteen tutkivan opettajan koululle ja oppivelvollisen huoltajalle. Seloste ei ole todistus. Rehtori seuraa ja valvoo opintojen edistymistä ja informoi asiasta tarvittaessa kasvatus- ja opetuslautakuntaa.

Mikäli huoltaja haluaa oppivelvollisen saavan opinnoistaan perusopetuksen todistusta vastaavan todistuksen, jossa todetaan suoritettut opinnot ja annetaan arviot tai numeroarvosanat osaamisen tasosta, on oppivelvollisen osallistuttava perusopetuslain 38 §:n mukaiseen erityiseen tutkintoon. Tutkinnossa osaamisen taso arvioidaan suhteessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin. Tutkiva opettaja käyttää arvioinnissa apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 arvioinnin kriteerejä. Perusopetuksen koko oppimäärän suorittamiseksi tulee oppivelvollisen osallistua tutkintoon kaikissa perusopetuslain 11 §:n 1 momentissa mainituissa aineissa eli myös taito- ja taideaineissa.

Erityisessä tutkinnossa suoritetuista opinnoista voidaan antaa seuraavia todistuksia:

- Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta (tietyn oppiaineen oppimäärän suorittaminen)
- Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä (esimerkiksi tietyn vuosiluokan oppimäärän suorittaminen)
- Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta (vastaa perusopetuksen päättötodistusta).

Tarkemmat ohjeet todistuksista sisältyvät Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014, luku 6.7 Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistukset.

Kotona opiskelevan oppivelvollisen oikeudet ja etuudet

Jos oppivelvollinen ei osallistu kunnan järjestämään perusopetukseen, ei häntä rekisteröidä oppilaaksi mihinkään Lohjan kouluun. Kaupunki ei ole myöskään velvollinen järjestämään hänelle palveluja tai etuuksia, joihin opetukseen osallistuva eli koulun oppilas on perusopetuslainsäädännön mukaan oikeutettu. Koulun oppilaalle kuuluvia etuisuuksia ovat oikeus opetukseen sekä mahdollisesti tarvittavaan tuki- tai erityisopetukseen. Samoin oikeus maksuttomiin oppikirjoihin, oppimateriaaleihin ja työvälineisiin sekä maksuttomaan kouluruokailuun, koulukuljetukseen ja muihin oppilashuollollisiin palveluihin ovat koulun oppilaalle kuuluvia etuisuuksia, joita Lohjalla ei järjestä kotona opiskelevalle oppilaalle.